

Anàlisi i propostes entorn a la progressivitat del sistema fiscal català.

Desembre 2016

La proposta del Govern de la Generalitat de nous pressupostos de cara a l'any 2017 ha obert de nou el debat a Catalunya per la necessitat d'un sistema fiscal més just. La nostra Plataforma ve sostenint des de l'any 2010, amb el seu primer informe "[La fiscalitat que volem a Catalunya](#)" (actualitzat el [2014](#)), que cal explorar amb valentia el marge de progressivitat que tenen les actuals polítiques fiscals a casa nostra.

Com a Plataforma continuem creient que cal aprofitar la capacitat normativa que ofereix l'Estatut per incrementar els ingressos públics i dotar-nos així dels recursos necessaris per fer front a l'actual situació de crisi social, millorar la progressivitat del nostre sistema fiscal assegurant que pagui més aquell que més té, acostar-nos pel que fa a la pressió fiscal i l'economia submergida a la mitjana europea per tal de poder disposar també d'un estat del benestar de nivell europeu, i incrementar la lluita contra el frau fiscal i l'economia submergida potenciant l'activitat inspectora i els recursos de l'Agència tributària catalana.'

Cal recordar que en una economia mixta de mercat, la disminució de les desigualtats, és a dir, aconseguir una distribució més equitativa de la renda i la riquesa, és una de les funcions del sector públic i per tant no se'n pot desentendre.

Anàlisi i propostes entorn a la progressivitat del sistema fiscal català.

Respecte al debat sobre l'IRPF

La darrera reforma fiscal de l'Estat Espanyol de l'any 2015, de caràcter electoralista, amb una rebaixa general dels tipus de l'IRPF està tenint un impacte clarament negatiu a nivell de recaptació. La hisenda espanyola va estimar pel 2016 un augment de recaptació del 6% i fins al mes de maig el que s'ha registrat és una caiguda del 2,8%.

Amb aquesta reforma Catalunya va optar per no tocar els tipus d'IRPF, tot i això, la definició que queda de l'impost a casa nostra és dels menys progressius de l'Estat. En 2015, el tipus marginal màxim de l'IRPF a Espanya era de 46% (48% a Catalunya). El promig a la UE-28 era del 39,3%. Per a rendes de 16.000, 20.000 i 30.000 Catalunya té els tipus més alts. El tipus marginal per al primer tram, que arriba fins als 17.707€ a Catalunya és el més elevat (12%) mentre que Balears o Madrid està al 9,5%.

A tot i això, cal esmentar que entre el 2011 i el 2014, han augmentat a l'estat Espanyol un 26,3% el número de contribuents que declaren més de 150.000 euros mentre que els que declaren menys de 60.000€ només han augmentat un 1,6%.

Sobre el grau de progressivitat de l'IRPF

Uns càlculs recents de les economistes Maite Vilalta i Maria Cubel ens permeten afirmar que el grau de progressivitat de l'IRPF a Catalunya és dels més baixos de l'Estat.

Si prenem com a indicador l'elasticitat de la quota respecte a la base liquidable (on 1 és nul·la progressivitat) el resultat comparatiu és:

Extremadura - 1,9996

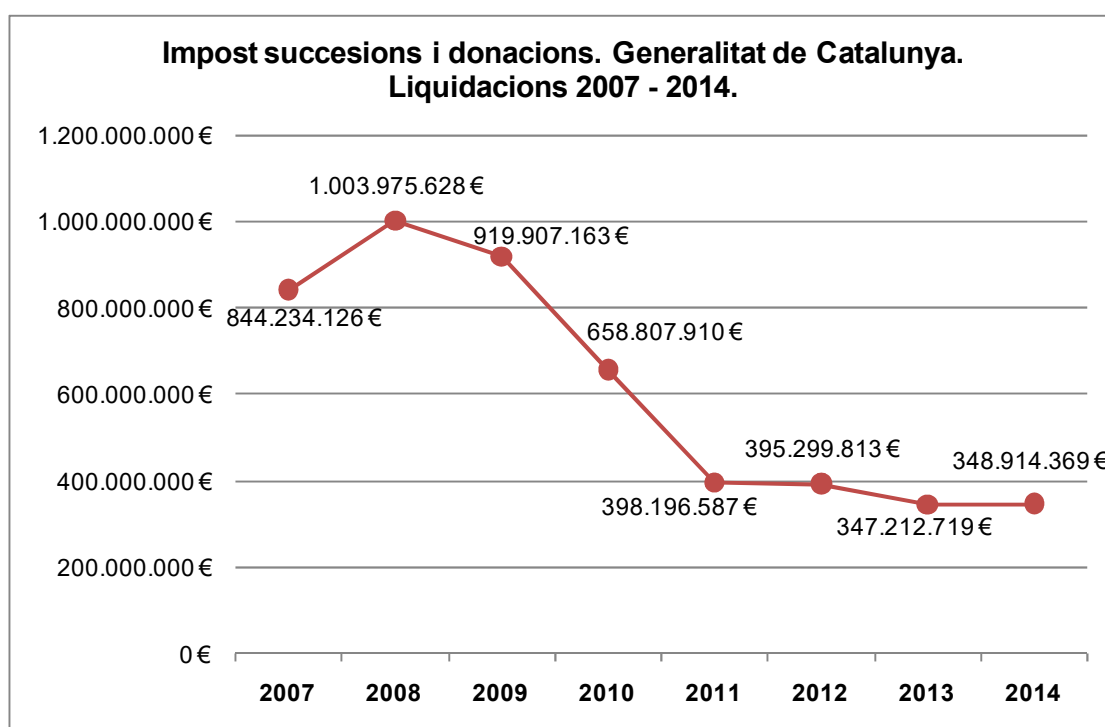
Madrid - 1,8843

Catalunya - 1,7282

El debat obert entorn a l'IRPF no hauria de ser sobre quins trams pujar o baixar, sinó sobre la progressivitat de l'impost en el seu conjunt i si ens permet recaptar amb suficiència allò necessari per a sostenir les polítiques que volem dur a terme.

Sobre l'evolució de l'impost de successions i donacions

La creixent desigualtat de riquesa al nostre país ens ha de fer plantejar amb més profunditat, no només els impostos que graven les rendes, sinó també els que actuen sobre la riquesa. Com afirmen molts economistes, la creixent desigualtat està cada cop més causada per la riquesa prèviament acumulada i heretada, el que s'anomena capitalisme patrimonial.

L'any 2008 l'Impost de Successions va assolir un màxim de 1.003,98 milions d'euros, mentre que des del 2011 la xifra no ha superat els 400 milions d'euros. Una xifra que queda molt lluny del que s'havia arribat a recaptar abans de les successives retallades.

S'hauria d'aconseguir que en la tramitació parlamentària es poguessin reduir les bonificacions als grups I i II, i que aquestes bonificacions només s'apliquessin a les herències inferiors a 200.000 euros (quedaria exempt, com fins ara, l'habitatge habitual fins a 500.000 euros). Amb una proposta d'aquest tipus es podrien recaptar uns 300 milions d'euros addicionals provinents de les classes més benestants.

Cal posar de manifest la inequitat que representa l'existència de fortes bonificacions (del 95% en successions i del 100% en patrimoni) dels actius que estan sota la forma d'accions en el cas d'empresa familiar, categoria que no respon només a la realitat de petites y mitjanes empreses sinó de grans conglomerats empresarials que actuen sota aquesta fórmula.

No és raonable ni justificable que amb els nivells de pobresa existents no es pugui plantejar aquest impost d'una manera més justa, tenint en compte que es tracta d'un impost que afecta a qui més té. Fer front a l'increment de les desigualtats, que és sens dubte un dels reptes més importants de la nostra època, passa per una fiscalitat més justa.

Sobre l'evolució de l'impost de patrimoni

El nombre de multimilionaris (patrimoni superior a 30 milions €) ha augmentat un 44% des del 2011 a Espanya. Aquesta dada és una clara mostra de les desigualtats que la crisi econòmica està produint en el conjunt de la societat espanyola, perjudicant a aquells que es troben en situació més vulnerable i beneficiant a les grans fortunes.

En aquest sentit, les polítiques fiscals que s'han dut a terme des de el principi de la crisi econòmica han contribuït a la mateixa tendència. L'impost sobre el Patrimoni, aplicat a Espanya des de la transició va ser eliminat l'any 2008 pel govern de Zapatero. Es va restablir al setembre de 2011 amb caràcter temporal, tot i que les condicions eren molt diferents a les que presentava anteriorment: es va multiplicar per 7 el mínim exempt (fins els 700.000 €) i es va duplicar la deducció per habitatge habitual (fins als 300.000€).

Des de llavors, el govern de Rajoy ha prorrogat any a any l'impost, demostrant la nul·la voluntat de mantenir-lo estable. Tot i així, com es pot observar en el gràfic, el punt de màxima tributació de l'impost data de l'exercici del 2013, pel que es reafirma com una possibilitat de recaptació d'impostos significants.

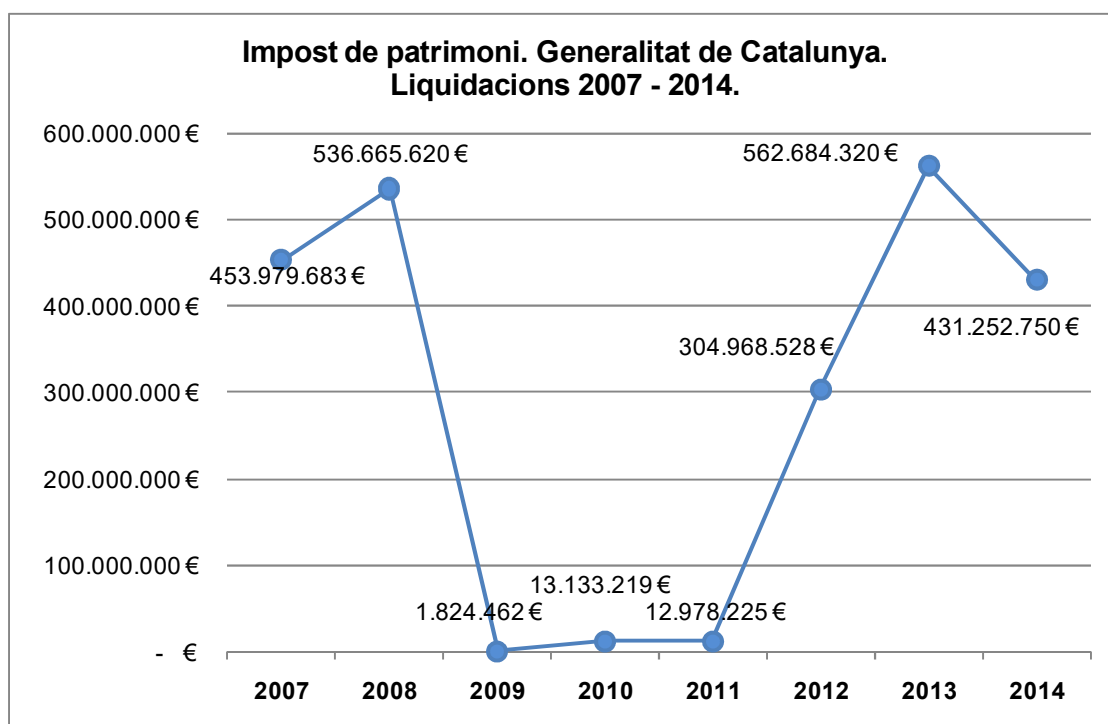
La proposta de la plataforma per una fiscalitat justa passa per fixar de manera estable l'existència de l'impost de patrimoni, així com retornar a les condicions en les que s'aplicava el mateix, abaixant el mínim exempt de tributació i reduint la deducció per habitatge habitual, salvaguardant l'efecte del mateix impost sobre les rendes i patrimonis més baixos del país.

La competència fiscal a la baixa entre autonomies en l'impost de Patrimoni

Catalunya és l'autonomia de l'Estat que més ingressa per Patrimoni. Aquest esforç és significatiu si es té en compte que a la Comunitat de Madrid, on es troben els contribuents més rics, el govern regional manté la bonificació de l'impost al 100%.

Tot i això, es fa necessari replantejar l'impost dins les possibilitats que aquest. Tenint en compte el consens que genera el fet que gravar la riquesa es la única manera de fer front a les desigualtats generades per l'actual capitalisme patrimonial.

Cal replantejar a nivell estatal l'actual 'escut fiscal' que permet evitar el pagament de l'impost de Patrimoni si la persona no té una renda suficient per fer-hi front. Aquest 'escut fiscal' és usat moltes vegades com a via d'elusió fiscal i no facilita que la riquesa acumulada entri en circulació en l'economia productiva. L'establiment d'uns tipus més baixos en l'impost de Patrimoni però alhora l'eliminació de l'escut fiscal permetrien recaptar més i millor.

Per tot això demanem un impost de Patrimoni capaç de gravar bases impositives amples, permetent així tenir un bon cens de la riquesa al nostre país i alhora eliminant l'escut fiscal, obligant així a que el patrimoni no estigui en desús sinó que es posi en circulació en l'àmbit de l'economia productiva. Pràctiques com les de l'Impost a les Grans Fortunes de la Diputació de Guipuzkoa són importants a tenir en compte.

Sobre l'impacte dels beneficis fiscals.

Els beneficis fiscals són un mecanisme legal que suposa una disminució de la càrrega tributària efectiva del subjecte passiu. (Exempcions, bonificacions, reduccions de la base, de la quota, del tipus impositiu, etc.)

La seva finalitat hauria de ser estimular l'assoliment d'objectius d'interès general. Els beneficis fiscals (segons l'estimació al darrer pressupost aprovat) van ser de 10.236 Milions d'euros (Catalunya) i 34.498 Milions d'euros (Espanya).

Els beneficis fiscals suposen una minoració de la recaptació en la mesura en que:

- No hi ha una quantificació final en la liquidació efectiva dels pressupostos.
- No existeix una valoració anual de l'impacte que suposen aquests beneficis fiscals.
- No existeix un procediment transparent pel qual s'estableixen els criteris dels quals resulten aquests "beneficis fiscals", mentre que les polítiques de despesa (via rentes, subvencions, etc.) són analitzades de manera exhaustiva

- Són generalment regressius, beneficien a les rendes altes. En el cas de l'IRPF, el 10% dels contribuents espanyols amb major renda es van beneficiar del 77% de la deducció dels fons de pensions del 2014.

Hem de recordar que l'objectiu principal dels sistemes tributaris és recaptar de la forma menys distorsionant possible. Els beneficis fiscals haurien de ser justificables en comptades ocasions, doncs l'instrument de redistribució majoritari ha de ser la política de despesa.

La lluita contra el frau i l'elusió fiscal

Són àmpliament conegudes les poques xifres de les que disposem sobre economia submergida i frau fiscal a casa nostra. Cada any una quarta part de la riquesa generada (PIB) no paga els tributs que li corresponen, i les arques de l'Estat deixen d'ingressar 90.000 milions d'euros, 16.000 milions dels quals correspondrien al que s'ha deixat d'ingressar a Catalunya.

Seria valent per part del nostre Govern instaurar els mecanismes necessaris per a reduir aquest frau fins assolir xifres properes a les existents en la mitjana dels països de la UE.

En aquest sentit cal fer valer el [Pla de prevenció i reducció del frau fiscal i de foment de les bones pràctiques tributaries 2015-2018](#) elaborat per la mateixa Agència Tributària Catalana. En ell es detallen propostes concretes com la de tenir indicadors que mesurin el 'tax gap' (la diferència entre allò que es recapta realment i el que teòricament s'hauria de recaptar), així com mesures de conscienciació fiscal, d'investigació i de control en l'àmbit de la recaptació.

Alhora cal establir fórmules de coordinació i col·laboració efectiva entre l'Agència Tributària i les Administracions Tributàries de les Comunitats Autònomes, potenciant la coresponsabilitat de les administracions tributàries autonòmiques i la creació de Consorcis Tributaris, amb tres objectius principals:

- 1) Millorar l'eficàcia en la lluita contra el frau i l'economia submergida,
- 2) Aprofundir en la coresponsabilitat fiscal de les Comunitats Autònomes en la gestió dels tributs que les financen., i
- 3) augmentar els recursos financers d'ambdues administracions (central i autonòmica).

Zones Lliures de Paradisos Fiscals

Aquesta proposta busca establir clausules de responsabilitat fiscal de les empreses en la contractació pública. El mateix Parlament de Catalunya va aprovar en la [Moció 223/X sobre les externalitzacions, els subcontractes i les privatitzacions dels serveis públics. Punt k](#)) establir els mecanisme necessaris per a dur a terme aquesta proposta i poder declara Catalunya lliure de Pardisos Fiscals.

Més de 20 municipis catalans ja s'han declarat Zones Lliures de Paradisos Fiscals. En concret l'Ajuntament de Barcelona ha fet modificacions en els plecs de contractació pública seguint el [decret d'alcaldia signat el passat juny de 2016](#) que estableix:

Primer.- Incorporar una clàusula contractual de caràcter essencial en tots els contractes públics municipals, incloent-hi les entitats que conformen el grup municipal, que estableixi que els licitadors, contractistes o subcontractistes o empreses filials o empreses interposades no poden realitzar operacions financeres en paradisos fiscals, segons la llista de països elaborada per les Institucions Europees o avalades per aquestes o, en el seu defecte, l'Estat espanyol o fora d'ells i que siguin considerades delictives, en els termes legalment establerts, com delictes de blanqueig de capitals, frau fiscal o contra la Hisenda Pública.

Segon.- En totes les licitacions dels contractes públics municipals les empreses licitadores declararan si compleixen la condició establerta en l'apartat primer.

Tercer.- En els termes establerts per la normativa aplicable, requerir a l'empresa que manifesti tenir relació amb paradisos fiscals sense incórrer en les actuacions il·legals descrites en l'apartat primer, els moviments financers concrets i tota la informació relativa a aquestes actuacions i donar publicitat en el Perfil de contractant municipal de que l'empresa ha declarat tenir relacions amb paradisos fiscals.

Quart.- En el supòsit que, formalitzat un contracte públic municipal, es verifiqui la falsedat de la declaració de l'empresa contractista o subcontractista de no tenir cap relació financera o econòmica en un paradís fiscal en relació amb les actuacions descrites en l'apartat primer, es considerarà falta greu amb imposició de penalitats i, si s'escau, la resolució del contracte d'acord amb la previsió de l'article 223.f) del Reial decret legislatiu 3/2011, de 14 de novembre, que aprovà el Text Refós de la Llei de Contractes del Sector Públic (TRLCSP) i s'incoarà expedient de prohibició de contractar segons la previsió de l'article 60.2.c) TRLCSP per incompliment de clàusules essencials del contracte.

Valoració de l'avantprojecte de llei d'acompanyament als pressupostos 2017.

En l'actual proposta d'avantprojecte de llei d'acompanyament als pressupostos pel 2017 el Govern de la Generalitat planteja.

Fiscalitat contra externalitats negatives:

- a) Crear un impost a les begudes amb excés de sucre per recaptar entre 30 i 40 milions.
- b) Modificar l'impost de grans establiments per esquivar la propera suspensió per part del Tribunal de Justícia de la Unió Europea, per no deixar d'ingressar entre 15 i 20 milions.
- c) Crear un impost sobre risc ambiental dels elements radiotòxics per gravar l'energia nuclear tot i la suspensió de l'anterior impost per part del TC i percebre 28 milions el 2017 i 60 milions el 2018.
- d) Modificar la taxa turística per augmentar la tarifa als habitatges en certs àmbits del territori i fer que tributin tots els creueristes, independentment de l'estada, per recaptar uns 7 milions més.

Fiscalitat a les rendes altes:

- a) Modificar l'IRPF per eliminar la deducció per compra d'habitatge per a persones amb rendes superiors a 30.000 euros (per recaptar uns 11 milions el 2018) i per suprimir la deducció per inversió en el Mercat Alternatiu Borsari (per ingressar 1 milió el 2018).
- b) Incrementar els tipus de l'impost de transmissions patrimonials per a compres d'immobles de més d'un milió d'euros, per a compraves d'or i per a actes jurídics documentats en relació a immobles de segona mà adquirits per a empreses (perquè reporti 27 milions més).

A banda, i fora de l'avantprojecte de llei de mesures fiscals i financeres:

Es vol crear un nou impost sobre actius no productius que recull la proposta de la CUP per gravar les grans fortunes per al qual tributarien els "béns immobles, els vehicles a motor, embarcacions i aeronaus que pertanyen a persones jurídiques i que no són utilitzades per a cap activitat econòmica". S'usaria l'escala de l'impost a les grans fortunes implantat per Bildu a Guipúscoa i, de fet, es tramitaria en un projecte de llei a banda dels pressupostos, atès que no s'ha arribat a temps d'incloure'l en els comptes, i encara no està calculat quants recursos ingressaria.

Valoració general:

Els canvis proposats en els pressupostos de 2017, tot i que van en la línia esperada, no responen a un criteri ***d'increment de progressivitat en l'estructura global*** del sistema fiscal a Catalunya

La política pressupostària d'un país hauria de ser ***el reflex dels valors i prioritats de la seva ciutadania***. La solidaritat i justícia de classe, la redistribució de la riquesa i la igualtat. Aquestes són, segons la Plataforma per una fiscalitat justa i tenint en compte les competències legislatives, les prioritats que hauria de reflectir la política fiscal de la Generalitat pel 2017:

- ✓ **IRPF. Dotar de més progressivitat a la part autonòmica de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques:** dotar de més progressivitat l'impost, creació de nous trams, augmentant la tarifa en els trams superiors.
- ✓ **Fer que les persones físiques i jurídiques amb patrimoni paguin, no només gent assalariada.**
 - Impost successions i donacions: Tornar –o aproximar-se- a la recaptació 2008.
 - Impost patrimoni: Reduir el mínim exempt establert en 500.000 euros
 - Impost sobre casinos: Invalidar la normativa de 2014 que rebaixa l'impost a un minse 10%.
- ✓ **Revisar i eliminar la major part de beneficis fiscals(deduccions, exempcions, reduccions a la quota..)**
 - Es tracta d'una subvenció directa sense cap mena de control ni avaluació.
 - És un benefici que gaudeixen en major mesura les classes mitges-altes, per tant aporta regressivitat al sistema fiscal
 - És més transparent i just dedicar directament a través de despesa social o subvencions, tot el que es deixa de recaptar per aquest concepte.

A més,

- ✓ **Incrementar la despesa contra en la lluita contra el frau fiscal donant compliment a les mesures del pla de lluita contra el frau**
- ✓ **Incorporar criteris de responsabilitat fiscal en la contractació pública de la Generalitat de Catalunya**

Finalment cal recordar la relació de mesures de la Resolució 17/XI del Parlament de Catalunya, sobre la situació d'emergència social, la reactivació econòmica, la gestió pública i la necessitat d'una resposta institucional i l'avantprojecte de llei de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic per al 2016 en la qual es comprometia a:

76. El Parlament de Catalunya insta al Govern a aplicar les mesures següents, la dotació econòmica de les quals s'ha d'incorporar al pressupost de la Generalitat per al 2016

77. El Parlament de Catalunya insta el Govern a estudiar l'aplicació de noves figures fiscals i a millorar les ja existents, com ara l'impost de successions, l'impost sobre el patrimoni i el tram autonòmic de l'IRPF, entre altres, que permetin incrementar els nivells d'ingressos i garanteixin un sistema fiscal més progressiu.”

De les quals tan sols s'han dut a terme aquelles mesures relatives als impostos ambientals.

Instem doncs en el debat pressupostari que tindrà lloc les properes setmanes al Parlament de Catalunya a acompanyar el pressupost d'unes lleis que millorin la progressivitat del nostre sistema fiscal.

Entitats promotores de la Plataforma per una Fiscalitat Justa

[CONFAVC \(Confederació d'AAVV de Catalunya\)](#)
[CRISTIANISME I JUSTÍCIA \(CiJ\)](#)
[CUS \(Coordinadora d'Usuaris de la Sanitat\)](#)
[ECOLOGISTES EN ACCIÓ](#)
[FETS \(Finançament Ètic i Solidari\)](#)
[Projecte FIARE](#)
[Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia](#)
[GESTHA Catalunya \(Sindicat de Tècnics d'Hisenda\)](#)
[L'OCUC \(L'Organització de Consumidors i Usuaris de Catalunya\)](#)
[MLP \(Moviment Laic i Progressista\)](#)
[UCC \(Unió de Consumidors de Catalunya\)](#)
[CCOO de Catalunya](#)
[UGT de Catalunya](#)
[Economistes en acció \(Grup Economia Social del Col·legi d'economistes\)](#)

Entitats adherides

[ACTUA. Plataforma Jove per l'1 de maig](#)
[AICEC-ADICAE Catalunya](#)
[AJEC \(Associació de Joves Estudiants de Catalunya\)](#)
[ATTAC ACORDEM](#)
[CECAD \(Confederació d'Entitats Catalanes d'Atenció a la Dependència\)](#)
[ENGINYERIA SENSE FRONTERES](#)
[ECAS \(Entitats Catalanes d'Acció Social\)](#)
[Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya](#)
[Joves d'Esquerra Verda \(JEV\)](#)
[JUSTÍCIA I PAU](#)
[PTP \(Associació per a la Promoció del Transport Públic\)](#)
[Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya](#)

La totalitat d'aquest document, tant el contingut com el disseny estan sotmesos sota llicència <<Reconeixement-No comercial-Compartir igual>> que podeu consultar a la xarxa a <<http://cat.creativecommons.org/llicencia/>>